

СЪВРЕМЕНЕН ХОЛИСТИЧЕН МОДЕЛ НА ЗДРАВЕТО

Любомир Т. Пировски

ДПБ "Д-р Г.Кисюв", Раднево, България

PRESENT HOLISTIC MODEL OF THE HEALTH

Lyubomir Pirovski

DPH "D-r G. Kisiov", Radnevo, Bulgaria

ABSTRACT

By the use of bio-psycho-social systematic approach and on the base of psychological, psycho-physiological, biochemical, bioenergy-informational and other present methods combined in the "Synergetics"- modern theory for the self- organization of the systems, "Space and time dynamic holistic model of health" was justified and build as a mandala-symbol and the path on which the human by a conscious choice, following and re-creating this model could achieve psychosomatic harmonization in the process of adaptation, with other words health and happiness.

Key words: synergetic, holistic model, health.

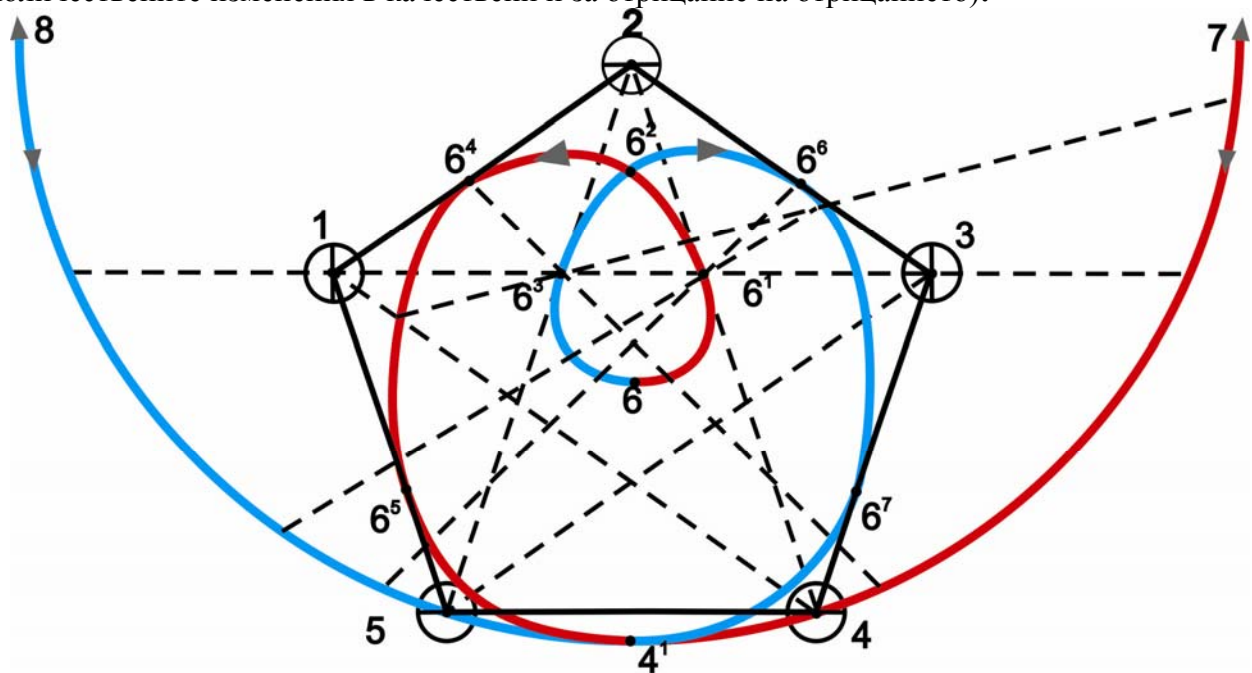
Човекът е отворена многокомпонентна сложно самоорганизираща се вероятностна пространствено-времева система. В нея на различни нива(субклетъчно, клетъчно, органно, функционално-системно, организмово, психично, социално-популационно) успоредно и едновременно се осъществяват различни енерго-информационни процеси свързани както със структурните елементи от вътрешната му среда(биологична и психична), така и с тези от обкръжаващата го среда. Връзките между тях се осъществява от актуалните му потребности(13). „Здравето” е процес на постоянно изменение и развитие на различните организмови нива, преминаващ през различни стадий и степени на приспособеност на организма към условията на живот, а при човека освен това се включва и адаптиране на околната среда към потребностите му(8).

Цел на изследването: Обосновка, изграждане и създаване на възможности за използване от всеки човек на Пространствено-времеви динамичен холистичен модел на здравето.

Материали и методи: Съвремените знания и методи във: психологията на човека(12, 7); потребностно-информационната теория за висшата нервна дейност(13); психосоматичната медицина(2,3,4); теорията за адаптационния процес(15,8); психофармакологията на емоциите(10); невро-лингвистично програмиране за изследване и структуриране на субективния опит(16); древно китайската(14) и толтекската(5) енергийноинформационни медицини, обединени чрез Биопсихосоциален системен подход в „Синергетиката”– съвременната теория за самоорганизация на системите(9,1,11), която е научната основа за разбиране, изграждане и използване на холистичния модел на здравето.

С образа, който мислещият човек си създава за света, се променя и самият той. Архетипният(К.Г.Юнг) изрисуван отпечатък на това, е така наречения обединяващ символ(мандала)(7). Мандалите с хармоничната си структура обединяват противоположностите на вътрешната и външната реалност в цялостна личност. Създадената от нас схема на „Пространствено-времеви Динамичен Холистичен Модел на Здравето” е точно такъв мандала – символ.

Резултати и обсъждане: Създадохме и логично обосновахме нова обобщаваща Мегасистема от припокриващи се структурни елементи от три отделни гносеологични системи и връзките между тях: **I** - съвременна психологична, психофизиологична и биоенергийно-информационна, **II** -древно китайска и толтекска енергийноинформационна, **III** – диалектико-материалистична системи. Мегасистемата онагледихме чрез Схемата на Динамичен Холистичен Модел на Здравето(в наша непубликувана книга от 2010г. „Искам,мога,трябва - Холистичен модел на здравето”), като използвахме херметичния принцип на хармоничните пропорции(„златното сечение“); правилата в У шу (пораждане, подчинение, разграждане, антиподчинение); правилото в У син(„Бу-се“- тонизиране-успокоение); законите на Диалектиката (за единство и борба на противоположностите, за преминаване на количествените изменения в качествени и за отрицание на отрицанието):

Легенда към схемата на Динамичен Холистичен Модел на Здравето:

Гносеологични системи:

I

II

III.

т.1. „искам”; „какво?”; инстинкт „его-изъм”;

холерик;

„дърво”; спирала „6-8”.

т.2. „мога”; „как?”;

сангвиник;

„огън” спирала.

т.3. „трябва”; „Защо?”;инстинкт„ал-труизъм”;

флегматик;

„земя”; спирала „6-7”.

т.4. „биоритми”;„къде?”„кога?”;

меланхолик;

„метал” спирала.

т.5. „Биоиндивид” „Аз”; („другото-Аз”-„сянката”К.Г.Юнг); „Кой?”

„вода” спирала.

т.6 (т. „ци-хай”- VC 6) – местоположението на проекция на равноотдалечена неосъзната биологична потребност на организма или център на биологичната („хранителна”) енергия на отворената термодинамична система „организъм”, чието удовлетворяване носи удоволствие чрез четирите мозъчни неврохимични системи за самостимулация чрез удоволствията.

т.6¹ и 6³ – две от възможните местоположения на проекцията на точка ”тан-чжун”-VC 17 - „духовната енергия”, получени от припокриващите се проекции на точки „ци-хай”-VC 6- „хранителната енергия”; ”ин-тан”-PC3 и ”шан-ген”-PC4-„космическата енергия”; „хуей-ин”-VC1-„наследствената енергия” и „мин-мън”-VG4-„жизнената енергия”, които интерферират в точка ”тан-чжун”, и които са израз на конкретната осъзната актуална потребност. Тези точки са оптималното разположение на проекциите на ”Събирателната точка на биопсихосоциална енергия”(според Толтеките - разположена на нивото на плешките върху централния меридиан) за конкретната осъзната актуална потребност, чието удовлетворяване чрез преодоляване на „диалектическите противоречия” води до състояние на щастие. При придвижване на тези точки наляво или надясно, нагоре или надолу от фокусираните им чрез

„Златното сечение” места в резултат от дисбаланс във взаимодействията между съзнание и т.н. несъзнавано (лично и колективно - свързано с архетиповете - отражения на инстинктивните реакции), и между ЯН и ИН, се нарушава оптимума на пътя (ДАО) на спиралното, съобразно диалектичните закони, движение на енергийно-информационните взаимодействия на дясно или на ляво, фиксиран също чрез „Златното сечение”, и се стига до патология и болест – т.н. „изместване на събирателната точка на биопсихосоциалната енергия”, особено при психосоматичните заболявания и синдроми

т. 6^2 , 6^4 , 6^5 и 4^1 ; т. $6^2, 6^6, 6^7$ и 4^1 са местоположенията на инфлексни точки - холограмни проекции на точките от 1 до 5 върху разнопосочните непресичащи се вектори, характеризиращи рязка промяна в посоката („революция” – процес на качествени изменения в резултат на интерференция между холограмните проекции, водещи до възникване и победа на новото над старото), а точка 4^1 е местоположението на холограмната проекция на биологично активната точка между ануса и скротума или влагалището (т. „хуей-ин” - VC1 „наследствената енергия”)

III а - „ $6-6^3-6^2-6^6-6^7-4^1-5-8$ ” — „Аз искам, мога, трябва, да направя за себе си и за нас ...” - спираловидно-възходяща, съобразно законите на диалектиката, синергетиката, принципът на хармоничните „златни” пропорции и биопсихосоциален системен подход, еволюционна (т.е. процес на натрупване на количествени изменения между инфлексните точки), както и **III в**, векторна система на развитието „Да”, чийто структурни елементи са холограмните проекции на т. 1 до т. 8 върху траекторията на вектора. Тя характеризира едновременно взаимодействията между елементите си и действия на човека по здравословен постепенно развиващ се път – ДАО („и път, и естествения ход на явленията, и казвам, и мога, и начинът по който става всичко” – Лао Дзъ), както и енергийно-информационното състояние на организма в резултат от тези взаимодействия и действия. Точка 6^3 е по-близо до т.1, тоест няма болестотворен вътрешен конфликт в личността между „искам, но не мога”, „искам, но се страхувам” и „не бива, не мога, но искам”. Елемента „дърво” символизира разсъмването, пролетта, раждането, растежа, прехода от пасивната сила „ин” към активната - „ян”. В синхрон с него е и спазването на последователността във взаимодействията между четирите основни принципа на „невролингвистичното програмиране за изследване и структуриране на субективния опит” - НЛП, което позволява начинът и последователността на енергийно-информационните (с преобладаване на положителните емоции) взаимодействия, като функция от динамичната йерархична класификация на всяка конкретна осъзната потребност, да активират и да се подкрепят предимно от I и от II мозъчни системи за самостимулация чрез удоволствията. Първата е свързана със симпатиковия дял на вегетативната нервна система - катехоламиновата (нораденалин, адреналин, допамин) и обуславя, подкрепя и придружава действието, а втората - на опиоидните пептиди (енкефалини, ендорфини), с по-бавен и по-продължителен модулаторен ефект, пораждаща задоволство от постигната цел. При това стресът е сравнително кратък, само във адаптационната фаза „тревога”, при която контурът на хомеостатичната реакция се отваря от енергийния недостиг и се затваря при задоволяването на този недостиг.

III в - „ $6-6^1-6^2-6^4-6^5-4^1-4-7$ ” — „Трябва, може, да поиска някой (аз или друг) да се направи нещо за него (за тях) ...” - спираловидно-възходяща векторна система на развитието „Не”, чийто структурни елементи са холограмните проекции на т. 1 до т.7 върху траекторията на вектора. Тя характеризира едновременно взаимодействията между елементите си и действия на човека по постепенно развиващ се път, както и енергийно-информационното състояние на организма в резултат от тези взаимодействия и действия. При него т. 6^1 като функция от конкретната осъзната потребност, е по-близо до т.3, тоест при определени условия е налице болестотворен вътрешен конфликт в личността между „искам, но не мога”, „искам, но се страхувам” и „не бива, не мога, но искам”, или конфликтите са между инстинктите, характера, ориентацията на Аз-ът заложен чрез възпитанието, позицията на съзнанието му и

несъзнаваното(лично и колективно) - свързано с архетиповете (отражения на инстинктивните реакции; неосъзната трансформацията и рекомбинацията на следова информация – енграми от по-раншен натрупан опит и нейната емоционално оценъчна ориентация), които се задействат и направляват от доминиращата потребност. Елемента „земя” символизира втората половина на деня, на лятото и на зрелостта. На елемента съответстват размисли, тъга, спокойствие, методичност, характерни за човек вече живял, но още устремен и с надежди за бъдещето. Последователността във взаимодействията между четирите основни принципа на ”невролингвистичното програмиране за изследване и структуриране на субективния опит”- НЛП, е от зад на пред, което позволява начинът и последователността характеризиращи тези енергийно-информационни (с преобладаване на отрицателните емоции) взаимодействия, все пак да активират и да се подкрепят предимно от III серотониновата-5НТР мозъчна система, отслабваща действието на негативните въздействия и IV холинергичната-ацетилхолин мозъчна система, отключваща емоционалните реакции и свързана с парасимпатиковия дял на вегетативната нервна система. При това стресът като неспецифична нервнo-ендокринна реакция е продължителен и е във фазите “резистентност” и “изтощаване”, което води до вероятност за дезадаптация(болест). Освен това трябва да се има пред вид взаимовплетеността на психичните системи отразено в основното правило в „У-син” – „Всеки елемент контролира следващия, като му въздейства благотворно, изграждащо, укрепващо, активиращо, но ако се наруши жизнената дейност на който и да е елемент, патологията се генерализира на следващия елемент”, от което следва посочената последователност на точките в двете спираловидни векторни системи: „6-6³-6²-6⁶-6⁷-4¹-5-8” и „6-6¹-6²-6⁴-6⁵-4¹-4-7” . Описаният спираловидно-възходящ графичен израз на двете векторни системи на развитието, като процес на новообразуване, е резултат от комплексното действие на всеобщите закони на диалектиката: законът за единство и борба на противоположностите, законът за преминаване на количествените изменения в качествени и законът за отрицание на отрицанието. Самите вектори не са предварително начертани, а се образуват от разположението на холограмните проекции на реализираните вероятности за конкретния човек в пространство-времето, като функция на неговия избор между алтернативни мотиви и се активират от действията му във всеки конкретен случай и момент. Този личен избор се влияе от информацията натрупана и натрупваща се в архетиповете. При това еволюцията е растеж на ценността на информацията, създавана от системата. Траекториите им при условно здрав човек, се определят от хармоничното пропорционално съотношение(6) с коефициент на пропорционалност $1,309 \pm 0,065$ (“S-числа на Фибоначчи”- числови инварианти на златните S-сечения на всяка самоорганизираща се система) между физиологичните амплитудно-времеви параметри от електрокардиограма, реовазограма, спирограма и артериално налягане, характеризиращи комплекса на жизнено важните системи на организма: сърдечна, съдова, респираторна и вегетативна нервна система. Тези векторни системи на действието и състоянието „6-6³-6²-6⁶-6⁷-4¹-5-8” и „6-6¹-6²-6⁴-6⁵-4¹-4-7”, нямат общи допирни точки с изключение на инфлексната т.б., но имат многобройни функционални връзки по между си, създадени са при голяма термодинамична неравновестност и са „автовълнова среда”(11) от свързани и взаимно-действащи по между си елементи на различни нива – електронните кооперативи във функционалните системи на Анохин; биоенергезираните клетъчните мембрани (по Скулачев В.П. или по системите „У СИН” и „ЦИГУН”); ензим-субстратните комплекси и рецептори; триизмерната мрежа от синапси в мозъка и в периферната нервна система; либидото(по Юнг - общата психична енергия); или психичните процеси водещи до постигането на резултат - задоволяване на актуалната потребност (по Симонов П.В). При това енергийно-информационните процеси и материалните носители участващи в тях, ритмично пулсират по време, количество, интензитет и посока от т. 8. към т. 7. през т.б. и обратно през целия живот, и по многобройните витла на спиралите, и ако динамиката им не е

нарушена, и траекториите на векторите са хармонични, човек е условно здрав. При развитие на адаптационния синдром се променя тази динамика и хармония, което дава възможност моделът да се използва за прогнозиране и управляване на преморбидни състояния и ранни патологични изменения в организма или в отделни негови подсистеми. Например, чрез съзнателен (или внушен! чрез хипноза, реклама, плацебо-ефект и др. методи) избор на нова конкретна актуална потребност (по механизма на Доминантата на Ухтомски), която да се разположи от $t.6^1$ в $t.6^3$ и смяната на единия вектор с другия. Ето защо от основно значение за функционирането на Холистичният модел на здравето е свободният осъзнат избор на човека, базиран на неговите знания и ценностна система, а не на натрапена комерсиализация, което всъщност е и истинската му свобода!

т. 7. - Биологичен („социален“) вид „Те“, продължение на т.5 на следващо ниво на спиралата и е свързана с т.3 „трябва“.

т. 8. - Биологичен („социален“) вид „Ние“, „Нас“, продължение на т.5 на следващо ниво на спиралата и е свързана с т.1. „искам“

„1→3“; „3→5“; „5→2“; „2→4“; „4→1“ – нездравословни вектори на енергийно-информационните взаимодействия (изместване на т. 6^1 , 6^2 , 6^3 до крайни позиции) като функция от динамичната йерархична класификация на конкретните максимални потребности в комбинация с минималните възможности за задължителното им удовлетворяване (патологичен дистрес).

Обемната фигура „6 - 6^1 - 6^2 - 6^3 “ – потребностно-информационно-енергийна дисипативна обемна структура – „събирателна резонансна камера“ в нейния биофизичен, анатомио-физиологичен, психологичен и социологичен аспект. Наклонената равнина в нея $6^1 - 6^3$ е съответната площ на точка „тан-чжун“ (количество на духовната енергия), тоест - холограмната проекция на горния „дан-тян“ (връзката през тялото във времето между „Аз-ът“, респ. „другото-Аз“ - „сянката като архетипна фигура и част от индивида“ и околната среда), а обемът ѝ, е наличната жизнена енергия, състояща се от: „основна ци“ - свързана с регулация на развитието (онтогенеза); „първоначална ци“ - свързана с регулация на възстановяването и функционирането на структурите в организма; „небесната ци“ - енергийната обмяна и „земната ци“ – пластичната обмяна, които според съвременните знания са свързани с метаболизма, изработват се вътре в организма чрез биохимични процеси и са „вътрешната или истинска ци“ (т.е. ΔP като функция от разликата между електрическия $\Delta \psi$ и химическия Δp_H транс-биомембранен потенциал, обуславяща електрическата, информационна и регулаторна активност на тъканите). При деформация на Фигурата „6 - 6^1 - 6^2 - 6^3 “ в резултат на изместване на точки 6^1 и/или 6^3 от фокусираните им чрез „Златното сечение“ места, или промяна на ъгъла на наклона (площта) на равнината „ $6^1 - 6^3$ “ (позицията на „Събирателната точка-сфера“ и входящия ъгъл на „енергийните нишки“ в нея, при Толтеките), тази „вътрешната ци“ е в недостиг, тоест създават се условия за понижено парциално налягане на кислорода в кръвта, повишена киселинност на кръвта и изместване на равновесието АДФ → АТФ наляво, при което енергийният стресов хомеостат, съгласно кибернетичния модел на стресовата реакция, се включва. Точно в този момент е необходима допълнителната енергизация на мембраните на живата клетка (11). Тази енергизация рефрактира през ензимните системи и биохимичните и физиологични реакции, в подобряване и активиране на живота на организма. При превръщането на Схемата на Динамичният холистичен модел на здравето в четири-измерен пространствено-времеви-модел, в който разгледаната схема е хоризонталното му сечение, а Аз-ът е едновременно субект, обект и средство за въздействие („водата храни дървото“; от интровертност към екстравертност; от неосъзната потребност към осъзнато „искам“ базирано на знания и духовност), може да се получи очертаната и характеризирани от нас **дисипативната холографска енергийно-информационна биоритмична автовъълнова система „Динамичен Холистичен Модел на Здравето на човека в пространството и времето“**, в

която всеки повтарящ се цикъл по съдържанието си се отличава от предходния, но се възпроизвежда по същите закономерности - спираловидни пространствено-времеви структури, изградени от проекциите на реализираните вероятности, с обща инфлексната точка и многобройни функционални връзки по между си, което води до еднаквост в изграждането на спиралните структури на всички нива.

Изводи: Така, чрез биоенергоинформационните процеси в живите организми и интеграционните взаимоотношения между тяло, психика и околна среда, обосновахме и изградихме модела и начертахме пътя, по който здравният проблем може и трябва да бъде решен – най-вече от самия човек-пациент, подпомаган и насочван от холистичните лекар и психотерапевт, за да разбира, избира и използва интеграционните взаимоотношения между тяло, психика и околна среда, обединени в „Пространствено-времевия Динамичен Холистичен Модел на Здравето”, и за да постигне психосоматично хармонизиране в процеса на адаптацията си по **стълбата на Живота** : : „АЗ“(като цялостна личност) ↔ **искам** (да зная, да разбирам и да бъда разбран и оценен, да се чувствам добре) ↔ **Мога** (да го направя - системно и холистично) ↔ **Трябва** (да съм полезен и отговорен за себе си и другите, това ми носи благополучие и удоволствия , тоест здраве и щастие).

Литература:

1. Белоусов Л.В., Биологический морфогенез, Изд-во Моск. Ун-та, 1987.; .
2. Владимир Иванов проф.д-р, ред. Практическа психосоматична медицина, сб. , „Знание”ЕООД, София, 1999 .;
3. Владимир Иванов проф.д-р, ред. Психосоматичната зависимост, сб., ”МиФ”, София 1981 ;
4. Гарбузов В.И., Древние и новые каноны медицины, Санкт-Петербург, И-во ОВК, 1992.;
5. Джон Уейл, Д-р, Събирателната точка, „Инвестпрес” АД, 2005 . ;
6. Димитриева Н.В., Симетриен подход к оценке функционального состояния организма человека, Известия АН СССР, сер. Биологическая, № 1, 1990, стр. 52-66 ;
7. Йоланде Якоби, Психологията на К.Г.Юнг 1940, прев. И-во ”Лега Артис” Плевен, 2000;
8. Кирин Ив., Илчев Д., Защитно-приспособителни процеси и болест, ”М и Ф”;
9. Климонтович Н.Ю., Без формул о синергетике, Минск, Высшэйшая школа, 1986.;
10. Пировски Л.Т., Пировски Н.Л., Психофармакология на любовта, в кн. „Магия бяла в лунна нощ”, ”Бон”, Благоевград, 2008. ;
11. Скулачев В.П., Энергетика биологических мембран, Москва “ Наука”, 1989.;
12. Стаматов Р. , Минчев Б. , Психология на човека, Изд. ”Хермес” , Пловдив, 2003.;
13. Симонов П.В., Лекции о работе головного мозга, Москва, И-т психологии РАН, 1998.;
14. У Вей Син, Пълна ЦИГУН Енциклопедия, И-во „Дилок”, 2007.; .
15. Ханс Селие, Стрес без дистрес, 1974, прев. И-во ”Наука и изкуство”, София, 1982. ;
16. Joseph O Connor, and Ian McDermott, 1996, прев. Принципи на невролингвистичното програмиране, „ЛаковПрес”, София, 2000.